

การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน: ข้อมูลเชิงคุณภาพจากโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ จังหวัดสงขลา

Conflict Management between the State and the People on the Project or Activity that May Cause Negative Impact: Qualitative Method on the Chana Gas Separation Plant Project, Songkhla Province

ไชยา เกษารัตน์^{1*}, อิศรัญฐ์ รินไธสง² และคณน ไตรจันทร์³
Chaiya Kesarat^{1*}, Idsaratt Rinthaisong² and Kanon Trichan³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Candidate for the Degree of Doctor of Philosophy in Management, Prince of Songkla University.

^{2,3} ดร., หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

^{2,3} Ph.d., Department of Doctor of Philosophy in Management, Prince of Songkla University.

*Corresponding author, E-mail: chaiyakesarat@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ 2) ค้นหาสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการฯ และ 3) เสนอแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการฯ โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นและตัวแทนผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ จำแนกเป็นการสนทนากลุ่ม 7 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ของโครงการฯ ยังคงขาดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการ แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ระดับความรุนแรงของการคัดค้านมีการลดลงเรื่อย ๆ ส่วนสาเหตุของความขัดแย้งมาจาก 4 สาเหตุ ได้แก่ (1) ทศนคติเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ (2) ความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ (3) การเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่ และ (4) ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน 5 แนวทาง ได้แก่ (1) การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาพื้นที่และประเทศ (2) การประชาสัมพันธ์อย่างละเอียดและทั่วถึง (3) การได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเป็นธรรม (4) การสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (5) การสร้างให้มีระบบการวางผังเมืองที่ดี

คำสำคัญ: การจัดการ ความขัดแย้ง รัฐ ประชาชน โครงการ

Abstract

The purposes of the study are: 1) to study situation of conflict between the state and the people on Chana Power Plant Project (CPPP); 2) to seek causes of conflict between the state and the people on CPPP; and 3) to offer guidelines to conflict management between the state and the people on CPPP. The qualitative method was used in this study. The sample consists of agencies of the local people, local leaders, officers from the central government, regional or local authorities and the executive or staff in CPPP, classified as the group discussion seven cases and the in-depth interview five cases used of semi-structured interview instrument. Results of the study revealed that the people in the project area were still lacking trust in the project operations. However, currently, public disagreement has been steadily decreasing. Data analyses also showed four causes that contributed to the conflict. These included: (1) attitude of government officials on the project; (2) public mistrust of the project and government officials; (3) interference of third parties/actors; (4) lack of efficiency in managing the area by the agencies responsible for the area. The guidelines to conflict management from data analyses are as follows: (1) creating a better understanding among the public regarding the development of the area and the country; (2) communicating with all stakeholders carefully and thoroughly; (3) people affected by the project must be fairly compensated; (4) strengthening collaboration of all stakeholders; (5) creating a good urban plan

Keyword: Management, Conflict, State, People, Project

บทนำ

กระแสความไม่สมดุลภายใต้ยุทธศาสตร์ความไม่สมดุลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและภาคเมืองใหญ่ก่อน โดยละทิ้งภาคเกษตรหรือภาคชนบทไว้ลำดับหลัง โดยเชื่อว่าการกระจายตัวของผลประโยชน์ทางการพัฒนาจะตามมาเอง (ยศ สันตสมบัติ, 2539; เสน่ห์ จามริก, 2549) แต่ในความเป็นจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น การพัฒนากลับไม่กระจายตัวอย่างทั่วถึง ส่งผลให้เกิดการก่อตัวและขยายความสำนึกและตื่นตัวต่อสิทธิเสรีภาพในชุมชนท้องถิ่น เกิดการเรียกร้องต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและความสุขสะดวกของกลุ่มคนในเมืองและมาพร้อมกับมลพิษขั้นรุนแรง ในที่สุดการบำบัดมลพิษก็ตกเป็นภาระคนไทยทั้งชาติเพราะต้องเสียภาษีให้รัฐ เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากร เป็นสาเหตุรากเหง้าของความขัดแย้งอันนำไปสู่ความรุนแรงใน

สังคม จึงทำให้เกิดการเรียกร้องถึงการต้องปรับเปลี่ยนวิถีการพัฒนา จากที่เคยมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นที่ตั้ง มาสู่เป้าหมายที่มุ่งเน้นคน ชุมชนและสภาพแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นและควบคุมกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนและยืนยันในคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Kumpeera, 2008; วิวัฒน์ชัย อัตถากร, 2553)

จากการรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2552) พบว่าหลาย ๆ โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน มักจะทำให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความเดือดร้อน เนื่องมาจากการดำเนินการนั้นไม่ได้มาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ตลอดจนการไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดให้มีการทำประชาพิจารณ์ แต่การดำเนินการก็ยังไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ๆ เน้นการให้ข้อมูลเฉพาะกลุ่ม เป็นผลให้เกิดการแตกแยกกันในชุมชน ผู้นำชุมชนเกิดความขัดแย้งกับลูกบ้าน เนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นการทำลายความสามัคคีในชุมชน

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ความไม่สมดุลและนำมาซึ่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาการจัดการความขัดแย้งดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนจะทำให้ความต้องการของรัฐและความต้องการของชุมชนหรือประชาชนนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยอมรับกันได้ ทำให้ประเทศเกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน มีความเจริญรุ่งเรืองได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ
2. เพื่อค้นหาสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง

สุจิต บุษยบงการ (2548) นำเสนอให้เห็นถึงจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน โดยมองว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนนั้น วิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งได้

คือการพัฒนาประชาสังคม กล่าวคือการทำให้ประชาสังคมมีความเข้มแข็งและเป็นตัวของตัวเองโดยไม่มีกลุ่มก้อนใดมาเป็นผู้ชี้นำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสคูตส์ช (Skutsch, 2000) ที่มองว่าการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนย่อมทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง นอกจากนี้ ซาซัดเซียนและมิโดร์ (Zasadzien & Midor, 2010) กล่าวเสริมว่าชุมชนซึ่งมีบทบาทต่อการเรียกร้องให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุลนั้นจะต้องแสดงบทบาทดังกล่าวให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเพื่อให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ขณะที่ จอห์นสันและคณะ (Johnson et al., 1998) ได้กล่าวถึงการจัดการความขัดแย้งว่าในบางสถานการณ์ ความขัดแย้งอาจเป็นกรณีของความเข้าใจผิดหรือการสื่อสารที่ไม่ดีก็ได้ และ บางครั้งเกิดการโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาบางอย่างมากกว่าหากแห่งที่ทำให้เกิดความไม่เห็นพ้อง ในขณะที่เดียวกันบรูคไมเออร์ (Bruckmeier, 2005) มองว่าวิธีการเพื่อจัดการความขัดแย้งหมายความรวมถึงการเจรจาต่อรองและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ซึ่งวิธีการดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้เพื่อการจัดการชายฝั่งอย่างยั่งยืนเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน นักวิชาการมีความคิดเห็นที่หลากหลายต่อการจัดการกับความขัดแย้งดังกล่าว อาทิเช่น การพัฒนาภาคประชาสังคมให้เข้มแข็ง การจัดทำมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการจัดให้มีการเจรจาหรือการสานเสวนา แต่สิ่งที่นักวิชาการส่วนใหญ่มองไปในทิศทางเดียวกันคือการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจเป็นแนวทางที่ดีที่สุดต่อการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนก็เป็นไปได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติ

การนำโครงการไปปฏิบัติเป็นการดำเนินโครงการเต็มรูปแบบ นำกิจกรรมโครงการที่ได้จำแนกออกเป็นส่วนย่อย ๆ มอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานภายในองค์กร กำหนดตัวบุคคลและวิธีการในการประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร มีการติดตามและการควบคุมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ (Stuckenbruck, 1988; Morris, 1988)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามองว่าการนำโครงการไปปฏิบัติถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโครงการ ดังนั้นการให้ความสำคัญในสิ่งนี้ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจะเป็นสิ่งที่ทำให้การดำเนินโครงการนั้นประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังได้และในทางกลับกันหากผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการนำโครงการไปปฏิบัติ ดังที่ผู้ศึกษามองว่าเป็นหัวใจสำคัญก็ย่อมส่งผลให้การดำเนินโครงการนั้นเกิดความล้มเหลวลงได้ สตุคเคนบรูค (Stuckenbruck, 1988) กล่าวถึงความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติคือการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของโครงการ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการประสานงานและการติดต่อสื่อสารที่ผู้บริหารต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นเรื่องของการพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหาร ตั้งแต่การรับข้อมูล การมอบหมายงาน การสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางของการดำเนินโครงการ การแก้ไขความขัดแย้งและความเข้าใจผิดต่าง ๆ โดยต้องรับผิดชอบในการประสานการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกโครงการ ในขณะเดียวกัน พินโตและสเลวิน (Pinto & Slewin, 1988) ได้เสนอปัจจัยอันนำไปสู่ความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยการติดต่อสื่อสาร (Communication) ซึ่งเป็นการ

กำหนดช่องทางและวิธีการในการสื่อสารถือว่ามีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การทำให้เกิดกระแสการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ถูกจังหวะ ทันเวลาและทันเหตุการณ์จะเป็น การทำให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและนำไปสู่ความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้ มอร์ริส (Morris, 1993) ยังได้นำเสนอตัวแบบกลยุทธ์การจัดการโครงการขนาดใหญ่ โดยให้ความสำคัญทั้ง ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินที่ก่อให้เกิดต้นทุนรวมถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ และปัจจัยด้านทัศนคติของ ผู้ปฏิบัติงาน (Attitudes) ผู้จัดการโครงการตลอดจนผู้ปฏิบัติมีหน้าที่ในการสร้างทัศนคติเชิงบวกให้เกิดขึ้น ในองค์การโครงการ เช่น การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การสร้างแรงจูงใจที่ดีทำให้เกิดการ ร่วมมือและการทำงานเป็นทีม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 7 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) อีกจำนวน 5 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและ ส่วนท้องถิ่นและตัวแทนผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน 2) สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน และ 3) แนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐ กับประชาชน อธิบายได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรง แยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรง แยกก๊าซธรรมชาติจะนะ พบว่า ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนนั้นเกิดขึ้นในช่วงก่อนที่จะมีการ ก่อสร้างโรงแยกก๊าซ โดยประชาชนมองว่าการจัดทำประชาพิจารณ์นั้นเป็นกระบวนการสุดท้ายที่รัฐ พยายามเปิดให้เข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนั้นกระบวนการพิจารณาและการจัดทำรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อม (EIA) ยังเป็นการรายงานที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทำให้ EIA ขาดความถูกต้อง ขาดความน่าเชื่อถือ จึงไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่กล่าว ว่า “...การจัดรับฟังความคิดเห็นเป็นเพียงแบบพิธีเพื่อสร้างความชอบธรรมแก่การดำเนินโครงการของรัฐ มากกว่า เพราะรัฐมีเป้าหมายอยู่แล้ว...”

นอกจากนี้ การคัดค้านในช่วงแรกเป็นเพราะยังไม่แน่ชัดว่าจะมีโครงการนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ยังเห็นว่าการคัดค้านของชุมชนจะก่อให้เกิดผลดีคือทำให้บริษัทที่ก่อสร้างโรงแยกก๊าซไม่ สามารถทำอะไรตามอำเภอใจได้และสถานการณ์ปัจจุบันระดับความรุนแรงของการคัดค้านมีการลดลง

เรื่อย ๆ เนื่องจากชุมชนได้รับประโยชน์จากโรงแยกก๊าซ การได้รับงบประมาณในจัดทำบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ ให้กับพื้นที่ ทั้งในรูปของเงินภาษีที่ส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและงบประมาณที่โรงแยกก๊าซได้จัดสรรให้กับชุมชนในพื้นที่และยังเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่อีกด้วย ดังนั้นการมีโรงแยกก๊าซ แม้จะก่อให้เกิดผลกระทบแต่ก็ไม่เยอะ อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโรงแยกก๊าซ ปัจจุบันจึงกล่าวได้ว่าประชาชนในพื้นที่สามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตั้งโรงแยกก๊าซ เพียงแต่อย่าให้บริษัทสร้างปัญหาใด ๆ เพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวว่า “...การที่มีคนประท้วงมันก็ดีนะ ถ้าไม่มีการประท้วงพวกนี้มันก็ทำตามใจ... ตอนนี่สิ่งที่เกิดขึ้นชาวบ้านเขายอมรับกันได้แล้ว อย่างน้อยสิ่งที่โรงแยกฯ โรงไฟฟ้าเข้ามา ลูกหลานที่นี่ก็ได้ทำงานกันเยอะ”

2. สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และสรุปผล พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนนั้นมาจาก 4 สาเหตุ ได้แก่ สาเหตุแรก **ทัศนคติเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ** แนวความคิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมถึงยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่กล่าวว่า “...ตอนโรงแยกกำลังเกิดขึ้น ก็มีการประท้วงที่นี่ เดือนละ 2 -3 ครั้ง แต่เราต้องทำตัวเป็นกลางนะ จะไปเข้าข้างใครมากเกินไปก็ได้ คือพูดกันตรง ๆ เราต้องการเรื่องงบประมาณมากกว่า...” หรือ “...คือยังงี้ ตอนนี่ปัญหามันไม่ว่าจะโรงไฟฟ้าก็ดี โรงแยกก็ดี มันเป็นตัวหนึ่งของจำเลย อะไรเกิดขึ้น ก็จะบอกว่าเป็นปัญหาของโรงแยก ไอ้ที่ว่าเหม็น จริง ๆ มันเหม็นมาตั้งแต่ก่อนโรงแยกแล้ว มันเหม็นโรงน้ำย้าง ตอนนี่กลายเป็นว่าเหม็นโรงแยกแก๊ส...” สาเหตุที่สอง **ความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ** ประชาชนเกิดความไม่เชื่อถือหรือไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยเฉพาะการเข้ามาศึกษา EIA การเข้ามาขอข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ แต่กลับพบว่าไม่มีการรายงานความคืบหน้าให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...การจัดรับฟังความคิดเห็นเป็นเพียงแบบพิธีเพื่อสร้างความชอบธรรมแก่การดำเนินโครงการของรัฐมากกว่า เพราะรัฐมีเป้าหมายอยู่แล้ว...” สาเหตุที่สาม **การเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่** จากการสัมภาษณ์ พบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งคือการเข้ามาของกลุ่ม NGO ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...การคัดค้านของประชาชนในชุมชนเกิดจากการเข้ามาของกลุ่ม NGO ซึ่งเข้ามาให้ข้อมูลและชักนำให้ประชาชนในพื้นที่คัดค้านการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐ” และสาเหตุสุดท้าย **ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ** ผลกระทบที่เกิดขึ้นบางครั้งเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเกิดจากการบริหารจัดการพื้นที่ที่ผิดพลาดและไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหากับชุมชน เช่นการถมที่ดินของชาวบ้านก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาน้ำท่วมในหมู่บ้าน น่าจะมีสาเหตุมาจากการตั้งถิ่นฐานของประชาชนมากกว่าจะเป็นผลมาจากการสร้างโรงแยกก๊าซ”

3. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรง แยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

ผู้ศึกษาได้สรุปแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนออกเป็น 5 แนวทาง ดังนี้ แนวทางแรก การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาพื้นที่และประเทศ การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐรวมถึงหน่วยงานของรัฐเองกับประชาชนในพื้นที่จะทำให้ระดับของความขัดแย้งลดลงได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...รัฐควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ อย่างเป็นระบบ ครบถ้วนและรอบด้าน แก่ชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สร้างความเข้าใจและสร้างการยอมรับจากชุมชนได้ดีในระดับหนึ่ง” หรือ “...การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ต้องแสวงหาวิธีทำความเข้าใจกับชาวบ้านและชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจ เนื่องจากนักวิชาการบางคนและ NGO บางกลุ่มมักจะเข้ามาจุดฉนวนความขัดแย้งในพื้นที่เสียเอง” แนวทางที่สอง การประชาสัมพันธ์อย่างละเอียดและทั่วถึง การให้ข้อมูลแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง ตลอดจนแจ้งถึงผลดีผลเสียของการดำเนินโครงการ จะสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการนั้นได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...แนวทางที่เราใช้คือทางโรงแยกก๊าซมีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับระดับความผิดปกติจากโรงแยกก๊าซให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบเป็นระยะ ทั้งที่เป็นการแจ้งจากเจ้าหน้าที่โดยตรงและจากป้ายประชาสัมพันธ์” แนวทางที่สาม การได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเป็นธรรม การได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม จะทำให้ระดับของความขัดแย้งลดลงได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...โรงแยกก๊าซได้จัดสรรผลประโยชน์แก่ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่รอบโรงแยกก๊าซในรูปแบบต่าง ๆ ...โดยงบประมาณเหล่านี้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนใน EIA อยู่แล้ว” แนวทางที่สี่ การสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิธีการหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งคือการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นโครงการตลอดจนหลังการดำเนินโครงการ หากทำได้เช่นนี้จะมีส่วนสำคัญในการสร้างความยอมรับจากชุมชนและมีส่วนช่วยในการลดความขัดแย้งในพื้นที่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...มันก็มีผลกระทบ แต่ว่าในส่วนที่มันมีเขาก็พยายามแก้ปัญหา มีการประชุม 3 เดือนครั้ง มีคณะกรรมการไตรภาคี ตัวแทนจากชาวบ้านเข้าร่วมประชุม มีผู้ว่าเป็นประธาน ถ้ามีอะไรที่ผิดปกติก็ออกเสียงตามสายให้ชาวบ้านรู้... เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ” และแนวทางสุดท้าย การสร้างให้มีระบบการวางผังเมืองที่ดี การวางผังเมืองถือเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่และลดความขัดแย้งอันเกิดจากการดำเนินโครงการของรัฐได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขั้นตอนการดำเนินการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า “...การทำผังเมืองจะเป็นตัวควบคุม ต่อไปประชาชนจะสบายใจ ถ้าไม่มีกฎหมายหรือตัวผังเมืองถ้ามีคนมาขอที่จะสร้างอะไร ถ้าเราไม่ให้ มันก็เหมือนเราละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ มีความผิด แต่ถ้าเราทำผังเมืองไว้แล้วมันก็จะระบุไว้อยู่แล้วว่าตรงนี้สร้างอะไรได้บ้าง” หรือ “...การวางผังเมืองเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมในอำเภอจะนะ เป็นสิ่งที่มีความ

จำเป็นและสำคัญมาก เพื่อป้องกันการลงทุนซึ่งขาดการวางแผนจากรัฐ โดยการวางผังเมืองต้องเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ”

สรุปและอภิปรายผล

ผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะนั้นเกิดขึ้นในช่วงก่อนที่มีการก่อสร้าง โดยประชาชนมองว่าการจัดทำประชาพิจารณ์นั้นเป็นกระบวนการสุดท้ายที่รัฐพยายามเปิดให้เข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนั้นกระบวนการพิจารณาและการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ยังเป็นการรายงานที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทำให้ขาดความถูกต้อง ขาดความน่าเชื่อถือ จึงไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน ลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่ไว้วางใจและความหวาดระแวงของประชาชนในพื้นที่ต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ดังที่ศิริรัตน์ ธาณิธานนท์และคณะ (2538) กล่าวว่าปัญหาประการหนึ่งต่อการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่างเป็นเรื่องของความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ฝังลึกมานาน ดังนั้นหากรัฐหรือผู้ดำเนินโครงการไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสต่อการดำเนินโครงการได้ สภาพดังกล่าวก็ยังคงจะเกิดขึ้นในทุก ๆ โครงการที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

นอกจากนี้ การคัดค้านในช่วงแรกเป็นเพราะยังไม่แน่ชัดว่าจะมีโครงการนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่และผู้ให้สัมภาษณ์ยังเห็นว่าการคัดค้านของชุมชนจะก่อให้เกิดผลดีคือทำให้บริษัทที่ก่อสร้างโรงแยกก๊าซไม่สามารถทำอะไรตามอำเภอใจได้และสถานการณ์ปัจจุบันระดับความรุนแรงของการคัดค้านมีการลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากชุมชนได้รับประโยชน์จากโรงแยกก๊าซ การได้รับงบประมาณในจัดทำบริการสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ให้กับพื้นที่ ทั้งในรูปของเงินภาษีที่ส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและงบประมาณที่โรงแยกก๊าซได้จัดสรรให้กับชุมชนในพื้นที่และยังเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่อีกด้วย ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ มอร์ริส (Morris, 1993) ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านการเงิน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่าง ๆ ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการโครงการขนาดใหญ่และการศึกษาส่วนใหญ่ยังพบว่าการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความตระหนักกับการใช้จ่ายเงินระหว่างพื้นที่ชนบทและเมืองและความแตกต่างระหว่างกลุ่มคือการสร้างความเสมอภาคในการใช้จ่ายเงินของรัฐ นอกจากจะทำให้ประชาชนเกิดความพอใจและไว้วางใจต่อการดำเนินงานของรัฐแล้วยังทำให้การดำเนินงานรัฐประสบผลสำเร็จอีกด้วย (Nye et al., 1997; Zhang et al., 2007) ดังนั้นการมีโรงแยกก๊าซ แม้จะก่อให้เกิดผลกระทบแต่ก็ไม่เยอะ อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโรงแยกก๊าซ ปัจจุบันจึงกล่าวได้ว่า

ประชาชนในพื้นที่สามารถรับได้กับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตั้งโรงแยกก๊าซ เพียงแต่อย่าให้บริษัทสร้างปัญหาใดๆ เพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

2. สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

จากสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนทั้ง 4 สาเหตุ นั้น **สาเหตุแรก ทศนคติเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ** แนวความคิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมถึงยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ ตนเองมีความคิดที่ดีกว่าประชาชน ดังที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2546) รายงานว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมืองยังมีทัศนคติแบบเก่าที่ชอบผูกขาดความถูกต้องและถือเอาความคิดเห็นและการตัดสินใจของตัวเองเป็นใหญ่ ประชาชนมีหน้าที่ต้องเชื่อฟัง ซึ่งทัศนคติและความเข้าใจเช่นนี้อาจกลายเป็นปัญหาลุกลามได้ต่อไปในอนาคต **สาเหตุที่สอง ความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ** ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนเกิดความไม่เชื่อถือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาศึกษา EIA โดยการเข้ามาขอข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ แต่กลับพบว่าไม่มีการรายงานความคืบหน้าให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบและประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐได้เลย ดังรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2545) พบว่า กระบวนการพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของภาครัฐมีปัญหา กล่าวคือคณะผู้ชำนาญการมีมติไม่ผ่านความเห็นประเด็นด้านสังคม เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงที่เป็นองค์รวม อันเป็นการจำกัดทางเลือกและสิทธิของชุมชน มิได้ให้ชุมชนแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนเอง แต่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับมีมติให้ผ่านและลงนามผลการวินิจฉัยรายงานดังกล่าว **สาเหตุที่สาม การเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่** สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งคือการเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่ เช่น กลุ่ม NGO หรือกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมักจะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในพื้นที่ สอดคล้องกับการรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าสงขลา (โรงไฟฟ้าจะนะ) ของทีมคอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเมนท์ (2548) พบว่า เกิดความขัดแย้งทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างแรงงานต่างถิ่นที่อพยพเข้ามาในพื้นที่กับชุมชนเดิม และการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคตเป็นช่องทางให้นักลงทุนจากภายนอกเข้ามาดำเนินกิจการแทนผู้ค้ารายย่อยในชุมชน การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้ที่ดินบริเวณใกล้เคียงมีราคาสูง มีแนวโน้มต่อการเปลี่ยนแปลงการถือครองจากคนในพื้นที่ไปเป็นนายทุนต่างถิ่นและมีแนวโน้มต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เปลี่ยนไป และ**สาเหตุสุดท้าย ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ** ผลกระทบที่เกิดขึ้นบางครั้งเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเกิดจากการบริหารจัดการพื้นที่ที่ผิดพลาดและไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการพื้นที่ยังคงขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ นอกจากนี้การได้รับการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ จากส่วนกลาง

ยังคงไม่เพียงพอ ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ยังต้องพึ่งพาจากส่วนกลาง ดังที่เกษารัตน์และคณะ (Kesarat et al., 2014) อธิบายว่า กรณีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการกัดเซาะของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อแก้ปัญหา ซึ่งถือเป็นเรื่องเทคนิคที่ต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการในเรื่องนั้น ๆ กอปรกับการขาดงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติจะนะ

จากแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน 5 แนวทางนั้น **แนวทางแรก การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาพื้นที่และประเทศ** ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐรวมถึงหน่วยงานของรัฐเองกับประชาชนในพื้นที่จะทำให้ระดับของความขัดแย้งลดลงได้ สอดคล้องกับจอห์นสันและคณะ (Johnson et al., 1998) ที่กล่าวว่า ในบางสถานการณ์ ความขัดแย้งอาจเป็นกรณีของความเข้าใจผิดหรือการสื่อสารที่ไม่ดีก็ได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาควรสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันโดยอาจใช้การเจรจา ขณะเดียวกัน นอร์ตัน (Norton, 2005) กล่าวเสริมว่า การลดช่องว่างในความเข้าใจ สร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในด้านความร่วมมือนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ **แนวทางที่สอง การประชาสัมพันธ์อย่างละเอียดและทั่วถึง** ทั้งนี้เนื่องจากการให้ข้อมูลแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง ตลอดจนแจ้งถึงผลเสียของการดำเนินโครงการ จะสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการนั้นได้ สอดคล้องกับสตักเคนบรูก (Stuckenbruck, 1988) ที่พบว่า การประสานงานและการติดต่อสื่อสารที่ดีจะนำไปสู่ความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติ เช่นเดียวกับ พินโตและสเลวิน (Pinto & Slevin, 1988) ที่พบว่า การติดต่อสื่อสาร การกำหนดช่องทางและวิธีการในการสื่อสารถือว่ามีผลสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีและมีผลต่อความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติ **แนวทางที่สาม การได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเป็นธรรม** ทั้งนี้การได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม จะทำให้ระดับของความขัดแย้งลดลงได้ เนื่องจากการที่ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องหรืออาจไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินโครงการ รวมถึงการดำเนินโครงการหลังจากการก่อสร้างโครงการแล้วเสร็จ ถือเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องใส่ใจ ดังนั้น หากมีระบบการบริหารภายในที่ดีแล้วความขัดแย้งดังกล่าวก็อาจลดระดับลงได้ ดังที่เพอเรียและอาเซเวโด (Pereira & Azevedo, 2011) กล่าวว่ารัฐอาจจะต้องให้การเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมอีกด้วย **แนวทางที่สี่ การสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมารัฐไม่ได้คำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญและรัฐไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐมากนัก ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ซึ่ง บรุคเมเยอร์ (Bruckmeier, 2005) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแก้ปัญหาของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ และบาเซียโก (Basiago, 1998) สนับสนุนว่าการสร้างความร่วมมือจากประชาชนมากกว่าที่จะผลักดันให้เกิดการ

แข่งขันกันระหว่างประชาชนด้วยกันเองจะก่อให้เกิดการสร้างระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืนได้ และแนวทางสุดท้าย การสร้างให้มีระบบการวางผังเมืองที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการวางผังเมืองถือเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่และลดความขัดแย้งอันเกิดจากการดำเนินโครงการของรัฐได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขั้นตอนการที่ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจสอดคล้องกับ บาเซียโก (Basiago, 1998) ที่ศึกษาความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในทฤษฎีการพัฒนากับการปฏิบัติในการวางแผนเมือง พบว่า การสร้างเมืองให้เป็นเมืองสีเขียวและทำให้เมืองแห่งนั้นเป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับประชาชนทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนได้เช่นเดียวกับ เพอเรียราและอาเซเวโด (Pereira & Azevedo, 2011) ที่กล่าวว่า สถานที่แห่งใดก็ตามที่เหมาะสมและดีสำหรับชีวิต ย่อมหมายความว่าสถานที่นั้นต้องมีสภาพดีสำหรับการอยู่อาศัย มีงานให้ทำ มีการลงทุนด้านการศึกษาและการท่องเที่ยว

โดยสรุป จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนมาจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ ความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ การเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่และความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการควรตระหนักและให้ความสำคัญกับสาเหตุเหล่านี้ และควรตระหนักถึงแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนทั้งห้าแนวทาง ได้แก่แนวทางในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการพัฒนาพื้นที่และประเทศ การประชาสัมพันธ์อย่างละเอียดและทั่วถึง การได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเป็นธรรม การสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างให้มีระบบการวางผังเมืองที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2545). *ข้อเสนอจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาลกรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากถ่านหิน หินกรูด-บ่อนอกและโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2546). *รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2552). *สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร: สิทธิในการจัดการที่ดิน ป่าพลังงานและอุตสาหกรรม ในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี 2550 เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.

- ทีมคอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์. (2548). *รายงานฉบับสมบูรณ์ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าสงขลา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา (รายงานฉบับหลัก)*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทีมคอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ยศ สันตสมบัติ. (2539). *ทำเถียน: บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- วิวัฒน์ชัย อรรถากร. (2553). *นวัตกรรมกระบวนทัศน์พัฒนาเศรษฐกิจไทยในอนาคตเพื่อความเป็นธรรมทางสังคมกับการบริหารนโยบายสาธารณะแนวใหม่สู่พุทธศตวรรษ 2560*. *ในวารสารรัฐประศาสนศาสตร์* .8(1): 11-84.
- ศิริรัตน์ ธานีรณานนท์, ดลมนรรจน์ บากา, และฉลองภพ สุสังกรกาญจน์. (2538). *ชาวไทยมุสลิมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม: การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง*. *รายงานการประชุมวิชาการประจำปี 2538 มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย: วันที่ 9-10 ธันวาคม 2538 โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี จอมเทียน จังหวัดชลบุรี*.
- สุจิต บุญบงการ. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง. ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 1-9*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสนห์ จามริก. (2549). *สิทธิมนุษยชนไทยในกระแสโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- Basiago, A. D. (1998). Economic, social, and environment sustainability in development theory and urban planning practice. *Environmentalist*, 19(2), 145-161.
- Bruckmeier, K. (2005). Interdisciplinary conflict analysis and conflict mitigation in local resource management. *Ambio*, 34(2), 65-73.
- Johnson, G. H., Means, T., & Pullis, J. (1998). Managing conflict. *The internal auditor*, 55(6), 54-58.
- Kesarat, C., Traijan, C., Rinthaisong, I., and Jaikeaw, A. (2014). Expectations Asymmetry between Public Interests of the State and People: A Study of impact on the Project of Land Reclamation in the Sea and Construction or Expansion on Grounds or in the Sea (LRCES) Sakom Subdistrict, Chana, Thailand. *Proceedings of the 7th Silpakorn University International Conference on Academic Research and Creative Arts: Integration of Art and Science* (p. OE21-EO28), Silpakorn, Nakhon Pathom, Thailand
- Kumpeera, K. (2008). "Sustainable Development Indicators for Thailand" in *Proceedings the 1st NRCT-ICSSR Joint Seminar on Sustainable Development*, Bangkok: NRCT & ICSSR.

- Morris, P. W. G. (1993). Strategies for Managing Major Project in Paul C. Dinsmore ed. *The AMA Handbook of Project Management*. New York: American Management Association.
- Norton, M. S. (2005). *Executive Leadership For Effective Administration*. University of Virginia: Allyn & Bacon, Incorporated.
- Nye, Jr. J. S., Zelikow, P. D., & King, D. C. (1997). *Why people don't trust government*. London, UK: Harvard University Press.
- Pereira, J., & Azevedo, A. (2011). Interdependency between sustainable development and economic growth (Investment attraction): The role of city's governance, branding and monitoring strategies. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 7(7), 734-748.
- Pinto, J. K., & Slevin, D. P. (1988). Critical success factors in project implementation in Cleland D.I. and King W.R. (ed.). *Project Management Handbook*. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Skutsch, M. M. (2000). Conflict management and participation in community forestry. *AGROFORESTRY SYSTEMS*, 48(2), 189-206.
- Stuckenbruck, L. C. (1988). Integration: The essential function of project management in Cleland D.I. and King W.R. (ed.). *Project Management Handbook*. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Zasadzien, B. S., & Midor, K. (2010). The effect of balanced development idea on the quality of life of inhabitants in selected municipalities of the Silesian province. *QUALITY & QUANTITY*, 44(6), 1219-1226.
- Zhang, X., Wang, H., & Chang, X. (2007). Growth imbalance and government responsibility: From the perspective of social spending. *Frontiers of Economics in China*, 2(3), 362-387.